

Junjska dela v sadovnjaku jablan – problem velikih plodov

Sadjarji specialisti JSKS, strokovnjaki Biotehniške fakultete, Fakultete za kmetijstvo in biosist. vede ter Kmetijskega inštituta Slovenije so 18. junija 2024 oblikovali skupna izhodišča za ukrepanje v letošnji situaciji delne pozebe in kasnejšega relativno močnega trebljenja plodičev jablane.

Opis situacije: zelo zgodnjemu začetku cvetenju je sledila perioda hladnega vremena v mesecu aprilu. Večina sadovnjakov je bila večkrat izpostavljena temperaturam blizu ledišča, nekateri sadovnjaki pa celo temperaturam pod lediščem, kar je v takratni razvojni fazi plodičev povzročilo pozebo in odpadanje ter poškodbe plodičev. V večini sadovnjakov smo v mesecu maju opazili izredno močno trebljenje plodičev, kar bi lahko povezali z dolgo periodo deževnega vremena po cvetenju (slaba osvetlitev), ponekod pa je vzrok močnejšega osipa plodičev tudi prej omenjena delna pomladanska pozeba na izpostavljenih legah. Zaradi obilnega trebljenja plodičev, še posebno v tistih sadovnjakih z močnejšim kemičnim redčenjem plodičev, se načeloma ni bati negativnih vplivov na **povratno cvetenje jablan** v naslednjem letu. Je pa potrebno omeniti, da je eden od pogojev dobre diferenciacije cvetnega brstja za naslednje leto tudi zaustavitev rasti poganjkov, ki se zgodi najpogosteje v mesecu juniju in je pogojena z daljšim obdobjem bolj suhega, nedeževnega vremena (npr. perioda dveh tednov).

Ročno redčenje plodičev v mesecu juniju nima vpliva na diferenciacijo cvetnega brstja. Opravi se le v tistih sadovnjakih, kjer prej omenjeno obilno trebljenje plodičev ni bilo izraženo. Ciljna vrednost pri ročnem redčenju je okoli 100 plodov na drevo z velikostjo krošnje približno 3 metrov.

Kakorkoli, kot posledica močnejšega trebljenja je že v začetku meseca junija bilo opaziti v krošnjah jablan **velik prirast plodov**, zaradi česar se je bati fiziološkega neravnovesja pri sprejemu kalcija v plodove oz. možnost pojava grenke pegavosti ali kasnejših problemov pri skladiščenju plodov. V zvezi s tem svetujemo opraviti:

a) Tretiranje s kalcijevimi foliarnimi gnojili. Kalcij se nalaga v plodove prvih 30-50 dni po cvetenju, zato je za povečanje vsebnosti Ca v plodovih ključno foliarno škropljenje ravno v tem času. Uporabimo gnojila z večjim deležem Ca. S foliarnim dodajanjem Ca nadaljujemo tudi v prihodnje na vsakih 10-14 dni (odvisno od termina škropljenja proti boleznim in škodljivcem). V času intenzivne rasti poganjkov, poganjki za svojo rast rabijo Ca, ki ga črpajo iz plodov, če Ca ne dodamo foliarno, zato moramo foliarno dodajati Ca dokler imamo rast poganjkov (skoraj do obiranja).

Sprejem Ca iz talne raztopine je odvisen od pH tal, vsebnosti posameznih mineralov v tleh. vremenskih razmer (visoke temperature in zaprte listne reže onemogočajo sprejem hranil – tudi Ca, iz talne raztopine). Zato je priporočljivo, da imamo narejeno analizo tal ne le na pH, vsebnost P in K, temveč tudi na vsebnost Mg in ostalih mineralov. Le tako bomo lahko predvideli dostopnost Ca preko tal. Ne pozabimo, da sta K in Mg antagonist kalciju. Če je kalija na razpolago preveč, npr. pri pretirani založenosti tal, pride do prekomernega sprejema kalija v rastlino, posledica česar so motnje v sprejemu in fiziološki dostopnosti magnezija in **kalcija**.

b) Opraviti zeleno rez ter rez korenin v sadovnjaku. Potrebno je vzpostaviti ravnovesje med rastjo in rodnostjo oz. opraviti potrebne ukrepe za zmanjšanje rasti. V osnovi moramo oceniti bujnost drevesa in če bodo potencialno konec leta poganjki daljši od 30 – 40 cm, je drevo preveč bujno in je treba

izvajati ukrepe za umirjanje rasti. Vsi tehnološki ukrepi, s katerimi umirjamo rast, omogočajo ugodnejše fiziološko ravnovesje med rastjo in rodnostjo. V tem času še lahko izvedemo **junijsko rez**, ki vpliva zaviralno na vegetativno rast in pospešuje diferenciacijo. Z junijsko rezjo odstranimo določeno število aktivno rastočih poganjkov. Posebej je priporočljiva v mlajših nasadih, kjer je tudi običajno debelina plodov večja. V praksi uveljavljena rez 4 do 6 tednov pred obiranjem zmanjša tekmovalno ploda s poganjki. Pri izvedbi letne rezi moramo biti pozorni na možnost pojava sončnih ožigov, v primerih, ko s tem izpostavimo plodove direktni sončni svetlobi. Ukrep **rez korenin** kaže v praksi dobre rezultate, vendar je potrebno natančno določiti čas izvedbe. Načelno je tako, če razpolagamo z namakalnim sistemom, lahko ukrep izvedemo med rastno dobo in učinkovito zmanjšamo debelino plodov. Če namakalnega sistema nimamo, priporočamo izvedbo rezi po obiranju. Učinkovit pristop za umirjanje rasti in doseganje stabilnih pridelkov je strojna rez in rez korenin po obiranju. Opis obeh ukrepov tudi v priročniku, ki ga najdete na spletni strani: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/779>

Da bomo imeli čim manj problemov s kakovostjo in obstojnostjo plodov, moramo v nasadu z vsemi razpoložljivimi tehnološkimi ukrepi poskrbeti za umirjeno rast in dobro prehranjena drevesa. Izbor ukrepov je odvisen od posameznega nasada in kombinacije tal, sorte in podlage - tudi obloženosti dreves.

Zapis pripravili: dr. Matej Stopar, prof. dr. Metka Hudina in prof. dr. Slavko Tojnko

Ljubljana, 19. junija 2024